

Kwartaalbrief

Agrarisch Natuur-en Landschapscollectief Midden-Groningen

In navolging van de overkoepelende organisatie voor collectieven, Boerennatuur, starten we een serie met portretten van beurtelings een vrijwilliger en een beheerder.

Elke kwartaalbrief lichten we een project uit, dit keer de aanleg van 70 kilometer bufferstroken met de waterschappen.

Agrarisch Natuurbeheer, hoe werkt dat? In dit eerste artikel van het nieuwe jaar trappen we af met informatie over het agrarisch natuurbeheer. Waarom? We hebben enkele nieuwe beheerders en ook onder vrijwilligers bestaat interesse hierover meer te weten.

Al enkele decennia bestaat het agrarisch natuurbeheer in de een of andere vorm. Net zo lang is er discussie over de effectiviteit. En dus monitoren we dankzij een enthousiaste groep vrijwilligers en worden we bijgestaan door ecooloog Bauke Koole. Los van de vraag naar effectiviteit draagt agrarisch natuurbeheer ook bij aan meer bewustwording en verduurzaming in de sector. Sinds 2016 bestaat de lopende ANLb-subsidieregeling die doorloopt tot eind 2021. Waarom subsidie? Een boer die deelneemt in de ANLb wordt beperkt in zijn bedrijfsvoering. Soms mag hij niets meer doen op een

Foto Geert Koning & Antoinette Oomen

stuk land, soms zijn de beperkingen kleiner. De bijdrage vanuit de ANLb kan dan ook navenant variëren. De regeling verlangt dat een subsidieaanvraag een minimale omvang heeft. Dit betekende dat de agrarische natuurverenigingen in Nederland in veel gevallen op zoek moesten naar schaalgrootte. Zo ook in Groningen. De 4 natuurverenigingen Wierde & Dijk, Ons Belang, Meervogel en ANLS kozen om samen te

gaan werken en richtten daarvoor het Collectief Midden Groningen op. Het Collectief onderhoudt de subsidierelatie met de provincie Groningen.

De provincie stelt jaarlijks een Natuurbeheerplan vast waarin de gebieden worden begrensd waar het Collectief contracten mag afsluiten voor de verschillende leefgebieden, waarvan Open Akker en Open Grasland de belangrijkste zijn. Jaarlijks dient het Collectief een offerte in op basis van dit Natuurbeheerplan. Vrijwilligers vormen een belangrijke schakel

Foto Wim Hartman

in dit proces, omdat zij met de registratie van vogelwaarnemingen input leveren voor de effectiviteit van de beheermaatregelen. Dat is essentieel om het agrarisch natuurbeheer steeds effectiever en efficiënter te maken. In vaktaal heet dat "lerend beheren". Elk jaar dient het Collectief een verantwoording in over het uitgevoerde beheer in het aflopende kalenderjaar. Deze verantwoording is de basis voor een evaluatiegesprek met de provincie in het voorjaar. De ANLb is een belangrijk onderdeel van de activiteiten van het Collectief. Daarnaast zijn er nog een stuk of 8 projecten waarmee het Collectief zich sterk maakt voor biodiversiteit en verduurzaming van de landbouw. Daarover meer in deze en latere kwartaalbrieven. ★ Ziet u deze ster aan het einde van een artikel, dan vindt u op de website onder kwartaalbrief aanvullende informatie over dit onderwerp.

NIEUW

70 kilometer aan kruidenrijke akkerranden langs sloten om de waterkwaliteit te verbeteren.

langs sloten. Een drie meter brede strook levert al een aanzienlijke verbetering van de waterkwaliteit op. De in de bloemen aanwezige roofinsecten eten plaagdieren in het

Foto Koos Koop

De waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa slaan de handen ineen met het Collectief Midden Groningen. Samen gaan we in 2019 70 kilometer aan bufferstroken langs sloten creëren ten behoeve van de verbetering van de waterkwaliteit. Onze partner Noorderzijlvest verwoordt het als volgt: "Een kleurrijke strook bloemen, meer diversiteit aan insecten én minder afspoeling naar de sloot. Dit zijn de belangrijkste kenmerken van kruidenrijke akkerranden →

aangrenzende gewas. Bovendien vormt de bloemenstrook een prachtig kleurend en geurend geheel." Dus naast het hoofddoel het verbeteren van de waterkwaliteit, stimuleren we de biodiversiteit en hopen we ook dat vogels hier kunnen foerageren en misschien zelfs broeden. Door deze samenwerking was het voor het Collectief ook mogelijk gemaakt om nieuwe beheerders aan te trekken. We zetten ambitieus in om dit verder uit te breiden in 2020. ★

Herbert Koekkoek trapt af met eerste in de serie van portretten.

Herbert woont samen met zijn vrouw Nellian op een prachtige boerderij in Bovenrijge. 39 jaar geleden kwam hij naar Groningen. Enkele jaren later, op zoek naar een woning liefst buiten een dorp, vielen beiden meteen op deze boerderij. Een monumentaal gebouw waar Herbert nu zijn metaal atelier heeft ondergebracht. Opgegroeid in Brabant met veel bos is hij zich vanaf die tijd helemaal thuis gaan voelen op het Groninger land. Vanuit de woonkamer heb je een prachtig vergezicht op de stad, Je kunt de torens van de Martini- en de Aa kerk goed zien. Bij mooi weer zie je de zon rond half december onder gaan op het puntje van de Martinitoren. Bovenrijge was destijds nog een gehucht met 3 oude boerderijen op een rij. Sindsdien is er veel veranderd.

Herbert is bioloog en gespecialiseerd in de ecologie van de waterfauna. "Ik heb lange tijd gewerkt als docent vakdidactiek, eerst aan de universiteit in Nijmegen en daarna in Groningen. De interesse voor vogels dateert al van vroeger in Brabant. "In de polder trof ik in de jaren 70

nog heel veel weidevogels aan. Het was een concert van Kievit, grutto, tureluur en veldleeuwerik. In de winter stond het gebied waar de Essche Stroom doorheen loopt geheel onder water."

Ons Belang

"Ongeveer 15 jaar geleden ben ik lid geworden van de agrarische natuurvereniging Ons Belang. Om me in te zetten voor de vogels in het agrarisch gebied. Het ging in die tijd al echt slecht met een aantal weidevogels. Vanuit mijn woonkamer heb ik in al die jaren dat we hier wonen op 8 ha. weiland 1 scholeksternest en 1 Kievitsnest geteld. Verschillende boeren aan onze weg hebben mij verteld dat er zo'n 40, 50 jaar geleden, hier in de omgeving flinke aantallen weidevogels voorkwamen".

Ook de bescherming van akkervogels komt aan de orde. "In het begin zat er weinig systematiek in de tellingen. Dat veranderde met de komst van het randenbeheer, waaronder wintervoedselveldjes, en later de MAS telling. Allerlei vogels

Foto Wim Hartman

kwamen op de veldjes en stroken af, ook roofvogels. Enkele jaren geleden hebben we veel moeite gedaan om jonge bruine kiekendieven, die tijdens de oogst van het nest vluchtten, te beschermen. En met succes. Op een andere plek vond ik later een uitgevlogen nest van de kiekendief met resten van 4 houtduiven. Zo'n paartje bruine kiekken jaagt blijkbaar op duiven. Sinds die vogels hier huizen, hoeft er nog maar zelden een geluidskanon te worden gebruikt".

Collectief Midden Groningen

In 2016 richtte Ons Belang samen met 3 andere natuurverenigingen het Collectief Midden Groningen op. Herbert vindt dat de vrijwilligersgroep die nu actief is een beetje als los zand aan elkaar hangt. "Het contact is beperkt, we komen voor het akkervogelbeheer 2 keer per jaar bij elkaar. Wat ik graag zou willen is meer uitwisselen van ervaringen die we als tellers in het veld opdoen. Zo kunnen we elkaar meer inspireren en motiveren. Het ontbreekt aan onderlinge communicatie."

Schouwer

"Ik ben ook actief als schouwer in de weidevogelgebieden van het collectief. Ik kom thuis bij alle boeren met een weidevogelpakket. Ik merk dat zij behoorlijk tot zeer gemotiveerd zijn en doen wat ze kunnen voor de weidevogels. Ik kan aan de stalkaarten zien dat vrijwilligers en boeren er bovenop zitten om nesten van de weidevogels te beschermen. Ik hoor aan de keukentafel vaak hun oprechte zorg over het teruglopen van het weidevogelbestand op hun land." Hij haalt het beeld aan van de grijze en rode wormen. "Rode wormen zijn erg belangrijk in het ecosysteem. Vooral rode wormen zijn stapelvoedsel voor veel weidevogels, maar ook belangrijk voor de kwaliteit van de bodem. Deze wormen moeten het hebben van veelzijdig materiaal, dat al enigszins aan de lucht verteerd is en dat zit in ruige mest. Bij het gebruik van drijfmest is het gehalte aan rode regenwormen aanzienlijk minder. Ook lage waterstand is voor veel weidevogels een probleem, omdat ze op onze zware gronden met hun snavel moeilijker in harde bodem kunnen komen en omdat het bodemleven met de waterstand verder naar beneden zakt."

Kruidenrijke weilanden

"Tijdens het schouwen merkte ik dat 'kruidenrijke weilanden' op ons soort gronden moeilijk te realiseren

zijn. Het concept is ongetwijfeld voor schralere gronden ontwikkeld. Op de rijkere kleigronden worden grassen snel dominant. Veel publicaties geven aan, dat goed ontwikkelde kruidenrijke weilanden voor weidevogels (insecten, goed bodemleven) én voor de boer (veelzijdige gezonde voeding zonder verlies aan opbrengst) en voor het landschap (doorbreken van raaigrasvlakten met kruidenrijke velden) veel voordelen kunnen opleveren. Het vrij recent opgestarte project Kruiden en Koeien van Hall Larenstein in Leeuwarden leek ons te kunnen helpen bij het opstarten van een proefproject. Maar we kregen de financiering niet rond. In samenwerking met 5 enthousiaste boeren heeft het collectief zelf op in totaal 20 ha een proefproject "Kruidenrijke Weilanden op de

Groninger Klei" opgezet. Ik probeer de ontwikkelingen als bioloog samen met Koos Koop zo goed mogelijk te monitoren. Het is vooral experimenteren. Inzaaien kun je het beste doen tot en met eind augustus. Maar de zomer was zo droog, dat we pas in september en oktober hebben ingezaaid. Ook het maaien en beweiden zal anders gaan dan zoals men gewend is. Ik heb me voorgenomen om er in 2019 regelmatig over te berichten

op de website van het collectief. Ik hoop dat het proefproject zich als een olievlek gaat uitbreiden. Volgens Wageningse publicaties zou elke boer idealiter 5 tot 6 hectare kruidenrijk op zijn bedrijf moeten hebben. Dan spreek je van grootschalige inzet van kruidenrijk grasland. Het kan niet vaak genoeg gezegd worden: kruidenrijke weilanden, ruige mest en waterpeil verhoging zijn sleutelfactoren voor effectief weidevogelbeheer."

Biodiversiteit

"Ik wil me zolang mogelijk inzetten voor meer biodiversiteit en een beter bodembeheer in het boerenland met meer insecten en vogels. Het past ook goed in het landelijke Deltaplan Biodiversiteit Herstelplan wat onlangs is gepresenteerd. Wat mij betreft zou het collectief hier een voortrekkersrol bij kunnen spelen met bijvoorbeeld proefprojecten, maar ook door er op de website uitgebreid aandacht aan te schenken."

Tekst: Henk van der Molen

Agenda Q1

Nieuwsjaarsreceptie 23 januari in de Geweidehof

De jaarlijkse receptie is een moment om elkaar te ontmoeten onder het genot van een hapje en een drankje. Gezellig samenzijn gecombineerd met een terugblik en een vooruitblik.

Foto Sieger Wiersma

Ruige mest uitrijden

Dit kan in de weidevogelgebieden tussen 1 februari en 31 maart of na de rustperiode op juniland en kruidenrijk grasland. Meldt het uitrijden binnen 1 week door middel van het meldingsformulier bij de coördinator.

Foto Wim Hartman

Uitgifte zaaizaad

Medio maart zal de jaarlijkse uitgifte van zaaizaad weer plaatsvinden op 2 locaties. De precieze data zijn afhankelijk van de levering door de leverancier. Zodra deze data bekend zijn zullen wij de beheerders informeren over verdere details.

Workshop voor weidevogelvrijwilligers

In 2018 is een landelijke database, de boerenlandmonitor, gestart waarin weidevogeltellingen van veel collectieven worden geregistreerd. De monitor beoogt landelijk monitoringsdata te verzamelen om analyses uit te voeren en trends te ontdekken. Doel van de workshop is ervaringen uitwisselen in het werken met de boerenlandmonitor, en de wijze van verzamelen en registreren af te stemmen.

Weidevogelstartavonden

Op 28 februari bij de Eetboerderij voor Hoeksmeer, Oling en Holwierde, en op in de Heemen voor werkgebied Crangeweer. Alle beheerders en vrijwilligers van deze gebieden zijn van harte welkom. Er zijn veel wijzigingen in zwaarte en omvang van het weidevogelbeheer vanaf 2019. Aanwezigheid van alle genodigden wordt dan ook zeer op prijs gesteld.

Algemene Ledenvergadering
Alle leden zijn van harte welkom op de ALV. Deze wordt gehouden op 28 maart 2019 om 20.00u in hotel Ekamper te Roodeschool. Leden ontvangen een uitnodiging met programma.

IK STEL VOOR OM VOOR ALLE LEDEN NOG EEN BIERTJE TE HALEN!

VOORSTEL AANGENOMEN!

Agenda in vogelvlucht

2019

januari							februari							maart						
ma	di	wo	do	vr	za	zo	ma	di	wo	do	vr	za	zo	ma	di	wo	do	vr	za	zo
	1	2	3	4	5	6				1	2	3				1	2	3		
7	8	9	10	11	12	13	4	5	6	7	8	9	10	4	5	6	7	8	9	10
14	15	16	17	18	19	20	11	12	13	14	15	16	17	11	12	13	14	15	16	17
21	22	23	24	25	26	27	18	19	20	21	22	23	24	18	19	20	21	22	23	24
28	29	30	31	25	26	27	28	25	26	27	28	29	30	31						
6:● 14:○ 21:○ 27:○	4:● 12:○ 19:○ 26:○	6:● 14:○ 21:○ 28:○																		

Wat: Weidevogelmonitoring
Wie: weidevogelvrijwilligers
Wanneer: 19 januari 2019
Waar: Geweidehof, Garmerwolde

Wat: Natuur in het Boerenland
Wie: Vrijwilligers en beheerders
Wanneer: 16 februari 2019
Waar: Beatrixtheater Utrecht

Wat: Startbijeenkomst Weidevogels
Wie: Vrijwilligers en beheerders van Crangeweer
Wanneer: 16 maart 2019
Waar: nog niet bepaald

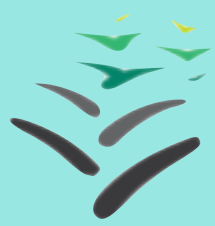
Wat: Nieuwjaarsreceptie
Wie: Leden & vrijwilligers
Wanneer: 23 januari 2019
Waar: Geweidehof, Garmerwolde

Wat: Startavond Weidevogels
Wie: Vrijwilligers en beheerders van Hoeksmeer, Oling en Holwierde
Wanneer: 28 februari 2019
Waar: Eetcafé de Boerderij, Oosterwijtwerd

Wat: Algemene Ledenvergadering
Wie: Leden v/h collectief
Wanneer: 28 maart 2019
Waar: Ekamper, Roodeschool

Wat: veldwerkcommissie
Wie: commissieleden
Wanneer: 28 januari 2019
Waar: de Heemen, Stedum

Wat: Startbijeenkomst Akkervogelbeheer
Wie: Akkervogelvrijwilligers
Wanneer: 30 maart 2019
Waar: nog niet bepaald

Vragen of opmerkingen, bel of mail naar:
info@collectiefmiddengroningen.nl
 06 24829189 (Joop)

Bezoek ons op:
www.collectiefmiddengroningen.nl

*Zin om nieuwe kwartaalbrieven mee vorm te geven, laat het ons weten!!
 Wim, Henk, Joop*